

Kritik mot en byggnadsnämnd för underlåtenhet att ingripa enligt 10 kap. 1 § plan- och bygglagen mot en kommun i dess egenskap av markägare

Bakgrund

I en tidigare anmälan, som kom in till JO den 20 september 2004, dnr 3828-2004, klagade Norra Sunnersta Gårds samfällighetsförening på Byggnadsnämnden i Uppsala kommun med anledning av handläggningen av ett ärende om olaga markuppfyllnad avseende en fastighet i kommunen. Av handlingarna framgick att föreningen hade förelagts vid vite att återställa en del av en slänt. Föreningen hade gjort gällande att åtgärden skulle vara meningslös, eftersom större delen av den felaktiga slänten låg på kommunens mark, och hade därför begärt att kommunen skulle åtgärda sin del av området. Föreningens klagomål hos JO gällde långsam handläggning av ärendet. Enligt anmälan hade inget hänt efter det att en inspektion hade genomförts i maj 2003. Efter en genomgång av handlingarna i ärendet anmodades byggnadsnämnden att göra en utredning och yttra sig beträffande nämndens handläggning av ärendet efter länsrättens dom den 24 juni 2002, i vilken föreningens överklagande av vitesföreläggandet avslagits. I remissvaret den 16 december 2004 redogjorde nämnden för handläggningen och anförde bl.a. att platsen hade besiktigats efter det att föreningen i augusti 2004 hade återkommit med en ny framställan till nämnden, att ett åtgärdsprogram skulle upprättas samt att ett förslag till kostnadsfördelning av de åtgärder som borde vidtagas på samfällighetens och kommunens mark skulle presenteras. Nämnden uppgav vidare att ärendet efter denna komplettering var moget att tas upp till beslut om vidare handläggning och åtgärder för att åstadkomma rättelse. I sitt beslut den 14 juni 2005 gjorde JO Berggren bedömningen att ett brev från föreningen till nämnden den 26 september 2002 måste anses ha innefattat en begäran om att byggnadsnämnden skulle vidta åtgärder enligt 10 kap. 1 § andra stycket plan- och bygglagen (1987:10) avseende den del som låg på kommunens mark. Han konstaterade att ärendet ännu vid tiden för remissyttrandet till JO inte var klart för avgörande och uttalade kritik mot nämndens handläggning.

Anmälan

I en ny anmälan till JO den 31 augusti 2005 begärde föreningen genom AA att byggnadsnämndens fortsatta handläggning av ärendet skulle granskas med hänsyn till att kommunen inte hade varit i kontakt med föreningen efter besiktningen i augusti 2004.

Utredning

Muntliga upplysningar inhämtades den 22 september 2005 från BB, ansvarig för bygglovsavdelningen på stadsbyggnadskontoret i Uppsala kommun, som uppgav följande. Kommunen hade inte presenterat något förslag till åtgärder och kostnadsförslag. Stadsbyggnadskontoret hade påmint och fått uppgift om att ett förslag skulle lämnas inför kommande byggnadsnämndssammanträde den 20 oktober 2005. Nämnden skulle inte komma att fatta något beslut vid sammanträdet eftersom ärendet måste beredas.

Byggnadsnämnden i Uppsala kommun anmodades därefter i en remiss den 23 september 2005 att göra en utredning och yttra sig över föreningens anmälan.

I ett e-postmeddelande till JO den 4 januari 2006, rörande frågan om anstånd för att besvara remissen, upplyste stadsjuristen CC bl.a. att kommunen i december 2005 hade schaktat bort markuppfyllnaden. Han uppgav också att det var ett verkställighetsbeslut som fattats av tjänstemän och inte av nämnden.

Byggnadsnämnden lämnade därefter den 25 januari 2006 följande remissvar.

Av utredningen i ärendet framgår att Norra Sunnersta Gårds samfällighetsförening i ett brev till byggnadsnämnden den 26 september 2002, som det får förstås, har begärt att byggnadsnämnden skulle vidta åtgärder enligt 10 kap. 1 § andra stycket plan- och bygglagen avseende den del av utfyllnaden som låg på kommunens mark. Kommunens handläggning drog ut på tiden varför JO i ett beslut av den 14 juni 2005 (dnr 3828-2004) riktade kritik mot kommunens långsamma handläggning av ärendet. Kommunen har först i december 2005 vidtagit de av föreningen begärda åtgärderna och underrättat föreningen om detta.

Kommunen beklagar tidsutdräkten som inte är acceptabel. Bevakningen av äldre oavgjorda ärenden är en viktig uppgift inte bara för handläggarna på förvaltningen, utan också för nämnden själv, då det ligger i nämndens ansvar att se till att ärenden inte blir för gamla innan de slutligen avgörs. Åtgärder kommer därför att vidtas så att nämnden framgent skärper sin bevakning av gamla oavgjorda ärenden.

Föreningen kommenterade remissvaret i en skrivelse den 29 januari 2006.

Föreningen invände mot de åtgärder som hade vidtagits av kommunen i december 2005 avseende slänten samt ifrågasatte om åtgärderna hade beslutats i behörig ordning. Enligt föreningen hade kommunens handläggning inneburit att föreningen hade fråntagits möjligheterna att på rättslig grund angripa de beslut som eventuellt hade fattats i ärendet. Föreningen klagade också på det bemötande som företrädare för föreningen hade fått av tjänstemän inom kommunen.

Muntliga upplysningar inhämtades den 4 april 2006 från byggnadsnämndens sekreterare, som uppgav att nämnden inte hade fattat något formligt beslut beträffande de av kommunen vidtagna åtgärderna.

I ett beslut den 5 april 2006 anförde *stf JO Ragnemalm* i huvudsak följande.

Bedömning

Som framgår av JO:s beslut den 14 juni 2005 i det tidigare ärendet (dnr 3828-2004) måste samfällighetsföreningens framställning till byggnadsnämnden i september 2002 anses ha innefattat en begäran om att nämnden skulle vidta åtgärder enligt 10 kap. 1 § plan- och bygglagen avseende den del av utfyllnaden som låg på kommunens mark. En sakägare, t.ex. en granne som påkallat ett sådant ingripande, har rätt att inom rimlig tid få ett formligt beslut som han, om det gått honom emot, kan överklaga.

Föreningens intresse av en snabb prövning av sin framställning är uppenbart, då föreningen som ägare till angränsande fastighet vid vite förelagts att vidta åtgärder, som enligt föreningen förutsätter att kommunen utför vissa arbeten beträffande sin mark. En för föreningen positiv utgång – i första eller högre instans – av det ärende som sålunda initierats kan alltså direkt inverka på förutsättningarna för att utdöma det förelagda vitet.

Förklaringen till att byggnadsnämnden, såvitt framgår av utredningen, fortfarande efter tre och ett halvt år inte fullgjort sina skyldigheter synes få sökas i det förhållandet att nämnden och "kommunen" tycks ha uppfattats som identiska eller representerande samma intresse, medan kommunen som markägare i själva verket är ett subjekt, som i sammanhanget kan bli föremål för ingripanden från den – i och för sig kommunala – förvaltningsmyndigheten byggnadsnämndens sida. Att nämnden i remissvar till JO framhåller, att kommunen i december 2005 vidtagit de av föreningen begärda åtgärderna och underrättat föreningen om detta, visar att man inte förstått vad saken gäller. Den centrala frågan i ärendet är inte vad kommunen som markägare – föreningens motpart – gjort eller inte gjort utan hur byggnadsnämnden ställer sig till föreningens begäran om ingripande. Detta missförstånd är måhända en förklaring till men ingalunda någon ursäkt för byggnadsnämndens underlåtenhet att fatta beslut i det av föreningen väckta ärendet enligt plan- och bygglagen.

Av det sagda framgår att jag är starkt kritisk till byggnadsnämndens hantering av ärendet. Jag förutsätter att nämnden snarast avgör ärendet genom ett formligt beslut och emotser en kopia av detta beslut.

Med den allvarliga kritik som uttalats mot byggnadsnämnden är ärendet hos JO avslutat.